

Psihometrične značilnosti krajše različice testa objektivnih odnosov (pilotska raziskava)

Tisa Frelih, Nika Čermak in Gregor Žvelc
Katedra za klinično psihologijo in psihoterapijo, Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Kontakt: tisa.frelih@gmail.com

V raziskavi smo želeli preveriti psihometrične značilnosti krajše verzije Testa objektivnih odnosov (TOO), namenjenega preučevanju objektivnih odnosov posameznika. Vprašalnik je bil narejen na podlagi psihoanalitične teorije objektivnih odnosov in meri različne motnje v medosebnih odnosih. Test vključuje šest lestvic: Simbiotično zlivanje, Separacijska anksioznost, Narcisizem, Egocentrizem, Strah pred požitjem in Socialna izolacija. Lestvice nadalje sestavljajo tri temeljne dimenzije medosebnih odnosov: Samostojnost-Odvisnost, Povezanost-Odtujenost in Vzajemnost-Zagledanost vase. Izvirna oblika TOO zajema 95, proučevana skrajšana različica pa 48 postavk. Vprašalnik je samoocenjevalni; udeleženec na 5-stopenjski lestvici ocenjuje, v kolikšni meri posamezna trditev zanj drži. Dimenzije in poddimenzije izvirnega vprašalnika so se doslej izkazale kot klinično uporaben koncept, z ustreznimi psihometričnimi lastnostmi. Test objektivnih odnosov in vprašalnik psihopatoloških simptomov CORE, oba postavljeni v spletno obliko, je izpolnilo 380 študentov (od tega 68 % žensk). Rezultati so pokazali, da se vse lestvice porazdeljujejo vsaj nekoliko desno asimetrično. Ta asimetrija je najbolj izrazita pri lestvicah Socialna izolacija in Strah pred požitjem. Notranja skladnost lestvic je zadovoljivo visoka, analiza glavnih komponent pa je podprla obstoj šestih teoretičnih lestvic. Z izraženostjo psihopatoloških simptomov se zmerno pozitivno povezujejo vse lestvice Testa objektivnih odnosov, z izjemo lestvice Narcisizem, pri kateri se kaže le šibka pozitivna povezava. Izsledki kažejo na psihometrično ustrezen instrument, vendar pa bo potrebno izvesti še validacijo s pomočjo konfirmatorne faktorjske analize in kliničnega vzorca.

Razumevanje kulturne inteligentnosti ter njenega pomena v slovenskem prostoru

Urša Belak¹, Eva Boštjančič¹ in Boyd Johnson²
¹Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
²Indiana Wesleyan University, USA
Kontakt: eva.bostjancic@ff.uni-lj.si

Kljub majhnosti Slovenije je v državi moč opaziti precejšnjo regionalno-prostorsko-ekonomsko delitev. Zahodni in osrednji del Slovenije imata nadpovprečno ekonomsko strukturo, ki je prekinjena z posameznimi podpovprečno razvitimi pasovi. Na drugi strani so razširjeni deli vzhodne Slovenije označeni z izjemno in močno podpovprečnimi ekonomskimi strukturami, kar kaže na delitev na razvite mestne centre, kjer je koncentrirana večina ekonomskih aktivnosti na eni strani, in na drugi strani prisotno socialno erozijo, ki je najbolj prizadela oddaljena območja, predvsem mejna in podeželska. Namen raziskave je bil ugotoviti kako posamezniki iz slovenskega okolja zaznavajo koncept

kulturne inteligentnosti, kaj le-ta predstavlja zanje ter ugotoviti kakšne so podobnosti in razlike v razumevanju tega pojma pri prebivalcih ($N=19$) iz dveh velikih slovenskih mest – Ljubljana kot glavno mesto predstavlja zelo medkulturno raznolik center v središču države, medtem ko je Koper obmorsko mejno mesto, ki je del dvojezičnega območja, saj je v neposredni bližini Italije. Raziskava je pokazala, da je v skupinah iz dveh različnih mest mogoče opaziti razlike v dojemanju koncepta kulturne inteligentnosti. Le-te se pojavljajo pri zaznavanju pomembnosti samega pojma in dejstvu, da posamezniki iz obmorskega območja o konceptu na zavestni ravni še niso razmišljali veliko. Kljub temu pa prisotnost skupnih glavnih tem kot so kulturna inteligenost kot znanje in pripravljenost ter želja za pozitivno ravnanje kažejo na podobnost zaznavanja.

Učinkovitost prenosa znanja o stresu in veščin za spoprijemanje s stresom v programu "Ko učenca stresa stres"

Lucija Furman
Nacionalni inštitut za javno zdravje
Kontakt: lucija.furman@nijz.si

Negativne učinke stresa in posledice le-tega na duševno zdravje otrok in mladostnikov je mogoče zmanjšati z različnimi promocijskimi in preventivnimi programi, med katerimi je tudi program Ko učenca stresa stres, ki ga je razvil Nacionalni inštitut za javno zdravje. Za pridobivanje informacij o učinkovitosti programov, načinih izboljšave in upravičenosti uporabe resursov ter identifikacijo nepričakovanih izidov so pomembne raznovrstne in tudi zunanje evalvacije programov, ki pa se v Sloveniji večinoma izvajajo v omejenem obsegu oz. predvsem s procesno evalvacijo. Namen raziskave je bil ovrednotiti učinkovitost prenosa znanja o stresu in veščin za spoprijemanje s stresom z uporabo modela edukacije edukatorjev v programu Ko učenca stresa stres. Za vrednotenje učinkovitosti prenosa znanja o stresu in veščin za spoprijemanje s stresom je bila izvedena evalvacija takojšnjih vplivov, in sicer s pomočjo kvantitativne metodologije, izvedbe testa znanja in anket med udeleženci izobraževanja. Dodatno je bila izvedena procesna evalvacija, ki je spremljala implementacijo programa. V raziskavi je sodelovalo 275 oseb: 18 oseb se je udeležilo edukacije za regionalne edukatorje, 257 oseb iz 204 institucij pa edukacije za učitelje edukatorje. Rezultati raziskave so pokazali, da se je pri regionalnih edukatorjih in učiteljih edukatorjih izboljšalo znanje o stresu in veščinah za spoprijemanje s stresom. Pridobili so tudi novo znanje o tehnikah, ki so primerne za starejše in mlajše učence. Prav tako so po končanem izobraževanju poročali o zaznani večji samoučinkovitosti za prenos znanja in informacij o stresu ter za izvedbo izobraževanja o stresu in spoprijemanju z njim. Ugotovitve kažejo, da je model edukacije edukatorjev, z določenimi izboljšavami, učinkovit način za prenos znanj in veščin v različnih promocijsko-preventivnih programih na področju duševnega zdravja.